

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Digr. III. De effectibus seu operationibus attributis Spiritui Sancto,
respectu totius creaturæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

omninoque creaturam felicissimum hymen. A
Et Job. 27. dicitur facere concordiam in subli-
mos: quia terrenis caelestia, humana divinis,
super in inferioribus, Verbum & carnem in Christo,
virginitatem & secunditatem in Maria, libertatem
& efficaciam gratiae in homine, mirabili neces-
sitate indissolubili se de se sociavit.

Quia Spiritus Sanctus Patris & Filii gau-
dium seu complacentia appellari potest: produ-
cit enim per amorem, quo Pater sibi compla-
cet in Filio, ac in illo suavissime delectatur; juxta
illud Zenonis Veronensis: *Laturus Pater in alio
seipsum genuit ex se.* Unde sicut Apostolus ad Gal.
1. in gaudium esse fructum Spiritus Sancti,
ita etiam merito dicere possumus, Spiritum San-
ctum esse fructum gaudii, quo Pater ab aeterno
gaudet & letatur in Filio.

Quomodo Spiritus Sanctus, Paracletus seu Con-
solator nuncupari solet. Nam, ut dicitur S.
Thomae 4. contra Gentes cap. 22. *Proprium
nomen est, quod aliquis in praesentia amici delectetur,
in quo verbum & factus gaudeat, ac in eo consolatio-
nem contra omnes anxietates inveniat: unde in
scriptis maxime ad amicos, consolationis causa, con-
gruit.* Quia igitur Spiritus Sanctus Dei nos
consolat, & cum in nobis habitare facit,
etiam in ipso; consequens est ut per Spiritum San-
ctum, gaudium de Deo, & consolationem habeamus,
contra omnes mundi adversitates & impu-
tationes: unde in Psalmo 50. dicitur: *Redde mihi
lacrimum salutaris tui, & Spiritum principalem confir-
ma me.*

Ob eandem rationem etiam spiritalis unctio
ab Ecclesia appellatur. Nam omnia vulnera ani-
mae sanant; illam ad omnia virtutum opera
facile mobilem reddit; omnium caelestium cha-
ritatum donis eam spiritaliter reficit ac im-
pingat; demum illam spiritaliter laetificat,
sicut loquitur Propheta, oleo faciem ejus exhi-
larat. Unde merito exclamat Richardus: *Habet
Deus oleum, habet oleum mundus, ad oleum
Dei vasa deficiunt, oleum mundi in vasis de-
fuit: oleum Dei, dulcedo aeternorum; oleum
mundi, delectatio praesentium; illa sufficit, ista
deficit.*

Denique Spiritus Sanctus virtus Altissimi in
Scriptura dicitur: Tum quia primum est divino-
rum omnium operum ad extra principium, ut
patebit ex infra dicendis: Tum etiam quia est
notionalis amor: Patris & Filii: amoris autem
maxima virtus est, nihil enim tam durum iam-
que ferreum est (inquit Augustinus) quod non
aui igne vincatur: Tum denique, quia factus
est Spiritus est prae potens auctus, cui mo-
venti & impellendi vis innata est. Quare Isaac
24. Spiritus robustorum dicitur esse quali turbo
impellens pariterem. Et Aetor. 2. Spiritus San-
cti adveniens ad modum turbis, seu Spiritus
vehementis, ab Evangelista describitur. Item
apud Ezechielum cap. 1. caelestis entium anima-
lis velocitatem huc atque illic ferebantur: quia
Spiritus vis erat in totis, illasque sacri Pneu-
matis prae potens afflatus otebat. Unde etiam
quodam stupenda Sanctorum vis, quae leones in
se irruentes, quasi bestias dilacerabat: nisi quia
intraerat in eum Spiritus Domini, ut dicitur Ju-
dice. 14. Unde in Apostolo tanta fortitudo &
constantia, qua Christum in preda periclitabant,
& in praesentia potestatis audacter conturbabant,
quia induiti fuerant virtute ex alto, & Spi-
ritu Sancto in die Pentecostes receperant?

Tom. II.

Quocirca D. Gregorius homil. 30. in Euan-
gel. haec verba Platonicæ expendens, Verbo Domi-
ni caeli firmati sunt. & Spiritus oris ejus omnis vir-
tutis eorum: per caelos intelligit Apostolos, & ad-
dit: *Caerorum ergo virtus de Spiritu sumpta est:
quia mundi hujus potestates contraire non praesumerent,
nisi eos Sancti Spiritus fortitudo solida-
dasset.*

Præter hæc nomina jam exposita, plura in
Scriptura repertiuntur hujus divini Spiritus en-
comia. Nam Sapientiae 7. Spiritus intelligentiae
dicitur rectus; bonus, principalis, dulcis, san-
ctus, mundus, simplex, subtilis, modestus,
disertus, securus, certus, mobilis, huma-
nus. Rectus (inquit Cornelius Mullus) quia
prava vertit in directa, & aspera in vias planas. Bo-
nus, quo omnia mala pelluntur, vel cooperantur in vo-
num. Principalis, qui principes nos facit, perturba-
tionum omnium dominus, virtutum triumphatores.
Dulcis, per quem amara omnia dulcescunt, dum
charitas diffunditur in cordibus nostris. Sanctus, quo
peccata remittuntur, & peccatores sanctificantur.
Mundus, quo nihil mundius, qui facit mundos,
cui non placent nisi mundi. Simplex, qui effu-
git fictos, & odit omnem dolum. Subtilis ad il-
labendum, & ad scrutanda, & examinanda ju-
dicia profunda Dei. Modestus, sancti pudoris &
verecundiae auctor. Disertus, qui aperit ora mu-
torum, & linguas infantium facit esse disertas.
Securus futuri & presentis. Certus, qui nec
fallitur, nec fallit. Mobilis, abrumpens omnes
injustas moras impietatis, negligentiae & tarditatis
impatiens. Humanus, omnium hominum amans
animas.

118.

Lib. 3.
de sacro
histor.

DIGRESSIO TERTIA.

De effectibus seu operationibus attributis Spi-
ritui Sancto, respectu totius creaturae.

LIcet indivisa sint opera Trinitatis, ut Au-
gustinus dicit, quaedam tamen approprian-
tur magis uni personae quam alteri, propter ali-
quam specialem conformitatem ad id, quod ei
proprium est. Unde quaedam sunt, quae Spiritui
Sancto, secundum illam appropriationem, spe-
cialiter convenire dicuntur, ut create, ornate,
gubernare, & vivificare, quae in ordine ad omnes
creaturas illi conveniunt, ut docet S. Thomas 4.
contra Gentes cap. 20.

In primis ergo tertiae personae opus creationis
attribuitur, & Spiritus Sanctus in scripturis pal-
lim Creator ac mundi optex appellatur: quia,
ut inquit S. Thomas loco citato, *Bonitas Dei est
ratio volendi quod alii sint, & per suam volunta-
tem res in esse producit: amor igitur, quo suam Boni-
tatem amat, est causa creationis rerum.* Vnde
Dionysius cap. 4. de divinis nominibus ait, quod di-
vinitus amor non permisit Regem omnium sine ger-
mine in se ipso manere. Item Plato, & quidam
alii antiqui Philosophi auctores, mundi opi-
ficem, & rerum omnium causam esse volue-
runt, ut dicitur 2. Metaph. Et Zoroastes olim
dicebat, ex uno igne omnia esse genita: quia om-
nia, quae in hoc mundo videntur, ex infinito di-
vini amoris igne proveniunt. Cum ergo Spi-
ritus Sanctus procedat per modum amoris, quo
Deus amat seipsum, est principium creationis
rerum: & cum in actionibus ad intra iteris sit
(non vitio naturae, sed ineffabilis arcani sacra-
mento)

119.

mento) ad extra fecundissimus est, imò & totius fecunditatis author & parens, ut patebit ex infra dicendis.

120. Secundò Spiritui Sancto ornatus & pulchritudo mundi tribuitur, juxta illud Job. 26. Spiritus Domini ornavit celos. Vnde olim Plato dicebat, quòd amor omnia creat, format, perficit, & adornat; quapropter amorem in sinu chaos collocavit, & tres mundos constituit, naturam scilicet angelicam, animam rationalem, & machinam universi; quos ab amore dixit fuisse perfectos & ornatos. Nam Deus, ex infinito suae bonitatis amore, omnium rerum species mentibus angelicis indidit; homini rationem dedit; & toti universo ordinem, distinctionem, & pulchritudinem; ut videri potest apud Marcilium Ficinum, in convivium Platonis orat. 3. cap. 2.

Huic Platoniorum philosophia favet sacer Genesis textus, dicens quòd primo die creationis mundi terra erat inanis & vacua, & tenebrae erant super faciem abyssi: quia scilicet nondum in mundo sacra illi divini peccoris aura perflaverat. Vbi verò Spiritus Sanctus vagari cepit super aquas, illico evanuit deformis ille mundi vultus, quem dixit e chaos: pulchra respicendit caelificas, micaotibus astris; riserunt aequora ponti; terraeque purpureos sudit gratissima flores.

Nec mirum quòd Spiritui Sancto mundi ornatus & pulchritudo tribuatur. Nam, ut docet Tullius in libro de Natura Deorum, perfectus mundus est, vivaque Dei imago, quia maxime unus; unus autem ob perfectam partium ejus inter se unitatem; illa verò divini est opus amoris, & effectus Spiritus Sancti. Hic est aurea illa Homeri catena, quae terrenis caelestia, humanis divina, & ima superis colligantur. Hic suavissima illa Orphei lyra, cujus tonitu, non Thebarum civitas, sed amplissima mundi machina conlurgit; quae terras mari, mare aëri, aëremque igni, indissolubili pacis foedere conjungit. Hic denique Deus unio, qui concordiam facit in sublimibus; qui terrares caelestium orbium motus regit; adversos siderum influxus componit; & elementorum inter se pugnantium rixas conciliat: illa enim, inquit idem Cicero, An subsistere non possent, nisi uno divino & continuato spiritu continerentur.

121. Tertio Spiritus Sanctus dicitur mundum regere & gubernare: est enim Spiritus amoris, qui efficacissimum habet in humana corda imperium; & Spiritus veritatis, quae fortior pra omnibus est, & super omnia dominatur & praevalet; ut dicitur 3. Esdræ 4. Illi etiam attribuitur ratio primi principii, & ultimi finis; quorum proprium est omnia movere, applicare, & ad proprios fines dirigere, quòd est illa regere & gubernare. Praeterea, ut dicitur S. Thomas ubi supra, rerum gubernatio à Deo secundum quandam motionem esse intelligitur, secundum quòd Deus omnia dirigit & movet in proprios fines: si igitur impulsus & motus ad Spiritum Sanctum ratio e amoris pertinet, convenienter rerum gubernatio & propagatio Spiritui Sancto attribuitur: unde Pl. 142. dicitur: Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Et in Symbolo fidei, nos credere in Spiritum Sanctum, Dominum, profitemur: quia gubernare subditos, proprius actus domini est. Caterum licet potentissimum sit hujus divini

A Spiritus, ac supremi Regis imperium, & efficacissima sua motione voluntates hominum impellat quòd velit: tam dulciter tamen movet, tam suaviter regit, ut eorum non laedat, sed perficit libertatem, Unde & sub figura turbinis seu venti vehementissimi, & sub specie dulcis zephyri, & aera lenissima, in Scriptura exhibetur; ut per hoc motionis ejus efficacia & suavitas designetur, ac declaretur illum attingere à fine usque ad finem fortiter, & disporre omnia suaviter. Hinc Sponsa comites & socia dicitur Cantic. 1. Trahe nos, currentes in odorem unguentorum tuorum. Trahe nos: En Spiritus Sancti efficacissimam in trahendis cordibus omnipotentiam. Currentes in odorem: En gratia efficacis suavitatem, quae sic trahit, ut ex nolentibus faciat volentes. In odorem unguentorum tuorum: his verbis innuitur mira divinae motionis suavitatis. Quid enim unguento suavius? Quid dulcius? quo non laeditur, sed perficitur motus facultas? quo facile mobiles redduntur potentiae. Quomodo ergo humana tolleretur libertas per efficacissimam Spiritus sancti motionem, quae unguento suavior, voluntates reddit ad omnia facile mobiles? Quomodo libertas auferretur per efficacem Spiritus sancti gratiam, cum voluntas nostra, ut ait Augustinus, tanto sit liberior, quo divinae gratiae fuerit subjectior?

B Et Pater (subdit Petrus Diaconus) ad veram intrabat libertatem, non violenta necessitate, sed inveniendo suavitatem per Spiritum Sanctum. Quomodo servos faceret Spiritus qui liberat à servitute peccati, & qui (ut supra ex Cornelio Musso retulimus) principalis appellatur, quia principes nos facit, perturbationum omnium dominos, & virtutum triumphatores? Quomodo tandem Spiritus amoris coactionem aut servitutem inferret; cum amor servire nesciat, cogi non possit, & qui vim omnibus infert, omnium effugiat violentiam?

Quarto Spiritus sanctus vivificat. Quod enim inquit Augustinus, est anima corpori hominis, hoc est Spiritus Sanctus corpori Christi, quod est Ecclesia. Cor est vita principium, & fons ac origo spirituum vitalium, quibus omnia vite opera exercentur, & omnia membra vivificantur: Spiritus Sanctus est SS. Trinitatis amor, & veluti Patris & Filii cor. Quid ergo mirum, si ab illo omnes spiritus vitales gratia, ac omnia dona & auxilia supernaturalia procedant, & si vivificet omnia Ecclesiae membra, illi per gratiam & charitatem unita? Quid mirum, addit Cyrillus, quòd Spiritus sanctus omnia vivificet, cum ipse natura vita sit, ac vitalis Patris & Filii nexus? Unde (ut supra ex Athanasio retulimus) sicut Pater esset motus sine Filio, ita Pater & Filius non essent vivi sine Spiritu sancto. Quid denique mirum quòd vivificet, cum essentialiter spiritus sit? nam spiritus est qui vivificat, ut dicitur Joann. 3. Unde Cornelius Musso lib 3. de sacra historia egregie observat omnia spiritu vivificari. Habent enim (inquit) Physici in animalibus suos spiritus; anhelum in primis, tum corporum, illa in corde, in hepate, in cerebro formata, spiritus videlicet naturales, vitales, & animales. Sunt & ipsis Grammaticis spiritus, quos quidem accentus dicimus, ob id quòd syllabis accinant, veluti earum tenores & toni sanè, ut litterae vocales dictionum, sic litterarum

